

שו"ת יביע אומר חלק ב - אה"ע סימן ד

גיור קטנים על פי רצון האב בניגוד לדעת האם.

ב"ה. קהיר. שבט תש"ח לפ"ק. אודות הכהן שנשא נכרית ונולד לו בנים, (המובא לעיל בסימן הקודם), ובא לפנינו בבקשה לגייר את בניו הקטנים מהנכרית במילה וטבילה כדת. אם נוכל לגיירם בלי דעת האם. והיאך דין הבנים הללו אחר גירותן, אם נידונים כחללים.

(א) והנה לפי מאי דקי"ל שישראל הבא על הנכרית אין הולד מתיחס אחריו אלא אחריה. שאינו קרוי בנו אלא בנה (קידושין סח:). נראה שאין לנו לגיירם אלא ע"פ בקשת האם. ואע"ג דקי"ל גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד, וכדאיתא בכתובות (יא), הרי כ' התוס' (כתובות מד) ד"ה הגיורת שנתגיירה בתה עמה, דהא דלא נקט הגיורת שנתגיירה סתמא, משום דאיירי בפחותה מבת ג' שאין דרכה להתגייר אלא עם אמה. ועוד דאין סברא שיטבילוה ע"ד ב"ד, שאין ב"ד מטבילין גר קטן ע"ד ב"ד אא"כ הוא תובע להתגייר, וזו פחותה מבת ג' אין בה דעת לתבוע, להכי נקט שנתגיירה בתה עמה והטבילוה ע"ד אמה. ע"כ. וע' בדרכי משה (סי' רסח סק"ד) שהביא בזה מחלוקת, שד' המרדכי שאם גיירו אותו הב"ד מעצמן לא הוי גר. אבל הר"ן (כתובות יא) כ' שאם גיירוהו הב"ד מעצמן מהני. ע"כ. ומדברי המאירי (כתובות יא) מוכח דדוקא כשתובע להתגייר, אבל כשאינו תובע ל"מ, ועכ"פ לכתחלה מיהא אין לקבלו. ולפ"ז ה"ג אין לנו לגייר הבנים הקטנים אלא ע"פ הסכמת האם. ואע"פ שהיא עצמה אינה מתגיירת יכולה לגייר את בניה. וכמ"ש בחי' הריטב"א (כתובות שם). [ואף שהמאירי (שם) כ' שנתגייר עם האב, וכ' הרב המו"ל שהוא לאפוקי ממ"ש הרשב"א והריטב"א, והובאו בשטה מקובצת, שאם אמו או אביו מביאים אותו לב"ד אע"פ שאינם מתגיירים א"צ דעת ב"ד. ע"כ. נראה שאין הכרח כ"כ בזה, ש"ל דאורחא דמילתא נקט]. וע' קרבן נתנאל (כתובות שם) שמתרץ ד' הרי"ף והרמב"ן כד' התוס' הנ"ל, שאין לב"ד לגייר הקטן אא"כ תובע להתגייר. ע"ש.

(ב) וכן בקדש חזיתיה להתוס' יו"ט (ספ"ג דקידושין) שכ', דהא דתנן יכולים ממזרים ליטרה, כיצד ממזר שנשא שפחה הולד עבד, שחררו נמצא הבן בן - חורין. ולא תנן ממזר שנשא נכרית שג"כ ולדה כמותה והרי הוא עכו"ם, ואם יתגייר ה"ה כשאר הגרים. משום דבשפחה יכול לקנות לו שפחה וישאנה והרי הבן שלו ובידו לשחררו, משא"כ לגייר את הבן אין בידו. שאין מטבילין גר קטן ע"ד ב"ד אא"כ תובע להתגייר כמ"ש התוס' (כתובות מד). ע"כ. וכ' בתשו' מהר"ם שיק (חיו"ד סי' רמח), דאע"ג דבכתובות (יא) מבואר שאם האב מביאו לגיירו לא גרע מאמו, צ"ל דכוונת התי"ט משום דישראל הבא על הנכרית לא נקרא בנו כלל ולא חשיב כאביו גם לענין זה. ומש"ה לא מהני הבאתו ואין הב"ד רשאים לגיירו כ"ז שלא הביאתו אמו, או שיבא בעצמו לתבוע גרות. ואפילו בדיעבד לא מהני הגרות לד' המרדכי. וכן הסכים הב"ח (סי' רסח) ותמה על הר"ן דס"ל דמהני בדיעבד. ועכ"פ ד' התי"ט שאין לגיירו לכתחלה. וכ"כ הפנ"י שם וכו'. ומיהו אם האם מסכמת לגיירו אע"פ שהיא נשארת בגיורתה רשאין למולו ולהטבילו. וכמ"ש בשטה מקובצת וכו'. ע"ש. והנה בתשו' מהר"ם שיק (שם) כ' ל"ר = להביא ראיה = לדברי הר"ן דבדיעבד מהני לגיירם ע"פ ב"ד, מהראיה שכ' התוס' (סנהדרין סח:): דגירות קטן מהניא, ממ"ש ביבמות (ס): החיו לכם והרי פנחס עמהם אלמא דגירות פחותה מבת ג' שנים מותרת לכהונה. ואע"פ שאבותיהם לא הביאום לגיירם ופחותות מבת ג' אין להן דעת לתבוע גרות וע"כ דאפילו בכה"ג מהניא הגרות. ע"כ. ולפע"ד אין זו הוכחה. שהמרדכי יאמר כד' הריטב"א (כתובות יא) שכ', והנכון דמהכא ליכא ראיה כלל וכו' דההיא דמדין מיירי שהביאום ממדין פחותות מבנות ג' שנים, והגדילום בישראל וגיירום, והני הוא דכשרות לכהונה (לר"ש). והיינו דלא מסייעין מניה לרב הונא. ע"ש. ולפ"ז אין מכאן שום ראיה דגרות ב"ד מהני אפילו בקטן פחות מבת ג' שנים. וז"ב. וע' בקידושין (עח) וכולן מקרא א' דרשו, כי אם בתולות מזרע בית ישראל, ר"ש סבר מי שנזרעו בתוליה בישראל, ופרש"י, שצמחו וגדלו בתוליה משבאה לכלל ישראל וכו', שבתולים שלה יהיו מזרע גידולי יהודי. ע"כ. ולכאור' משמע שצריך שתתגייר פחותה מבת ג' שנים. מיהו הריטב"א יפרש בישראל שנשתמרה בישראל, ואפילו נתגיירה אח"כ

כשרה לכהונה. וע' בתוס' רעק"א (פ"ד דכתובות אות נב), שהק' לפמ"ש התוס' כתובות (יא) דליכא מה"ת גר קטן שהורתו ולידתו שלא בקדושה, א"כ ל"ל קרא התם למעוטי שאינה בסקילה תיפוק ליה דהויא בחזקת בעולה. ותיריך הרש"ש (שם יא) שכיון שנתגיירה אמה והיא מחזיקתה תחת השגחתה כדי שתתגייר משתגדל, לכן היא בחזקת משתמרת שלא נבעלה. ע"כ. ומד' הריטב"א הנ"ל סייעתא להרש"ש. וע' בשו"ת מהר"ם שיק (חאה"ע ס"ס יד). ודו"ק.

(ג) גם הלום ראיתי בשו"ת תעלומות לב ח"ג (סימן לב דמ"ז ע"א), שהביא ד' מהר"א די טולידו בסו"ס משנת ר"א ח"ב (באות ג), שתמה על התוי"ט פ"ג דקידושין הנ"ל, דלמה אינו יכול לגייר את בנו מהנכרית וכו', ונ"ל דמ"ש (בכתובות יא) דניח"ל במה דעביד אבוהון היינו כשהאם מסכמת לדעת אביו, והכא אפשר שהיא אינה רוצה שיתגייר. ע"ש. וכ' ע"ז בתע"ל, דבנ"ד אין הסכמת האם מספקת, דאנן סהדי שעושה להפצרת האיש השרוי עמה, לכן צריך שתביאנו בעצמה. ושוב ה"ד המהר"ם שיק הנ"ל. ע"ש. אכן לפע"ד כיון ששאלנו את האם ואמרה שהיא רוצה לגיירם, (וכ"ש בנ"ד שהיא ג"כ היתה מרוצה להתגייר, אלא שלא קבלנוה, וכמש"כ בס' הקודם.) יכולים לקבלם. ומה גם שהאיש יכול לכפות אותה בדיניהם שהולכים אחר האב. וכעין מ"ש באו"ח (סי' תמ). ע"ש. וכן מצאתי בשו"ת ים הגדול (ס"ס סב) שהעיר בזה, והביא ראיה מהכנה"ג יו"ד (רסז, הגה"ט אות יד). ועש"ב. גם בשו"ת עצי הלבנון (סי' סד) סובר שיש לקבלם ולגיירם. וי"ל ע"ד. וע' בשו"ת קרית חנה דוד ח"ב (חיו"ד סי' לו), שהעלה ג"כ שאין לגייר בן הנכרית מישראל, אלא על דעת אמו, כיון שנקרא בנה ולא בנו. וכ"כ התוי"ט פ"ג דקידושין. ואע"פ שאפשר למולו אף ע"ד אביו לבד, וכדקי"ל ביו"ד (סימן רסו סי"ג), מ"מ אינו יכול להטבילו לשם גירות בלא הסכמת האם. ע"כ. והנה מ"ש בפשיטות שאפשר למולו בלי טבילה, ומביא ראיה מיו"ד סי' רס"ו סי"ג שישראל שנולד לו בן מנכרית אין מלין אותו בשבת, ומשמע שבחול מלין אותו. הנה בפרישה שם כ', דהו"מ למימר דגם בחול אין מלין אותו בשמיני דהולד כמותה ואינו נקרא יליד בית, אלא דנקט שבת אגב דאיירי התם בדיני מילה בשבת. ע"כ. וכ' בשו"ת תעלומות לב, שנראה פשוט שכוונת הפרישה היא שיש לחוש פן יצא לת"ר = לתרבות רעה = הואיל ואמו נכרית, ולכן אין למולו בח' אף בחול, והואיל ואדחי מזמנו ידחה עד שיגדל ויבא להתגייר. ע"ש. אולם אין זה מוכרח שלא בא הפרישה אלא לומר שאין חיוב למולו בשמיני, אבל אינו שולל שלא למולו בכלל עד שיתגייר. וכבר השיב בזה ע"ד התע"ל, הרה"ג מ"ד מהר"א בן שמעון בשו"ת ומצור דבש (חיו"ד סי' יב - טו). והעלה שמותר למולו בחול. ע"ש. וכן ביאר כוונת הפרישה בשו"ת עצי הלבנון (סי' סד). וע"ע בשו"ת ים הגדול (ס"ס סב). וע' בשו"ת באר חיים מרדכי (סי' מ) מה שהאריך להשיב ע"ד ה' עצי הלבנון. וחזר ה' עצי הלבנון והניף ידו שנית בשו"ת מערכי לב (סי' נה) להחזיק דבריו. ע"ש. והנה נכון שאף שאפשר למולן בחול, מ"מ אין לברך למול את הגרים (וכ"ש שלא לברך על המילה) עד שיהיה הדבר בהסכמת האם משום דולדה כמותה וכנ"ל. וכ"כ עוד בשו"ת ירך יעקב (חיו"ד סי' ו). ע"ש. מיהו יכולים הב"ד שלא לקבל את הולדות הללו לגיירן, אם יש חשש גמור שיחללו שבתות וי"ט ויאכלו מאכלות אסורות בגדלם, ויחזיקו בדת אמם, שהם שורש פורה ראש ולענה, כי זנתה אמם הובישה הורתם. וע"כ טוב שלא לקבלם באופן זה. וכ"כ הגאון אחיעזר ח"ג (סי' כח), שאין לב"ד כשר להזדקק בעניני גירות כאלה, מפני שהבנים הללו בגדלם מחללים שבת וכו', ומ"מ אינו מוצא לנכון שירעישו ע"ז רבני הדור ולצאת במחאה גלויה נגד הגירות, כי בעיני ע"ה זהו כחילול ה' ח"ו מה שאין מניחים את הנשים להתגייר, ובפרט הילדים שבאמת ע"פ דין אפשר לגיירם. ע"כ. והנה מ"מ הודה/הורה/ לנו הרב ז"ל שע"פ הדין מותר לגייר את הבנים.

(ד) ולענין הבנים לאחר שנתגיירו אם נידונים כחללים, הואיל ובאו על הנכרית, הנה במושכל ראשון נראה שהואיל והולד כמותה והם גוים גמורים לפני גרות, ולא שייך בהו איסור חללות כלל, גם לאחר שנתגיירו נידונים כגרים גמורים לכל דבר. הא למה זה דומה למ"ש באה"ע (סי' ד סכ"א) עכו"ם שבא על אמו והוליד ממנה בן, ונתגייר אותו הבן, מותר לבא בקהל. וה"ט משום דבעודו עכו"ם לא שייך ממזרות, דלא שייך דין ממזר אלא היכא דיש תורת קידושין. וכ"כ האחרונים שם, שאף אם לא נתגייר אותו הבן ובא על בת ישראל דהולד כשר. ע"ש. ודן מינה ואוקי באתרין. ואין לחלק ולומר שאני כהנים דריבה בהן הכ' מצות יתירות,

דאדרבה מבואר ביבמות (מד:) דאיסור כהונה קיל טפי בהכי, הואיל והוי איסור שאין שוה בכל. וע"כ נראה פשוט שאין הולד חלל. והן אמת כי מצאתי להרה"ג ר' דוד פיפאנו ז"ל, בשו"ת אבני האפוד ח"ב (סי' כד), שנסתפק בנ"ד, אם נאמן לומר שהבנים בניו, ונמצאו שהם חללים, וכל זרעם חללים, כדין כהן הבא על הנכרית, או דילמא הואיל וזינתה עם זה חזרה וזינתה עם איש אחר, ואין הבנים בניו, והם כשרים לכהונה. ואחר שהאריך בזה העלה שכיון שהיא דרה עמו בקביעות בבית אחד אמרינן שהבנים בניו. וכמ"ש הרא"ש בתשו' שבמיוחדת לו לא אמרינן שזינתה עם איש אחר, [וכ"כ בערך השלחן (סי' ד ס"ק ד) בשם הבשמים ראש (סי' ד). ע"ש]. ולכן הולדות פסולים כהונה/לכהונה/ והם ודאי חללים. ונכתב כן בפנקס הקהל למזכרת. עכ"ל. (וכעת אמ"א). והנה נראה דאשתמטיתיה ד' התוס' יבמות (סא) בד"ה אין זונה, דה"ט דאביי דס"ל (בתמורה כט:) שהכהן הבא על הנכרית אינו חייב עליה משום זונה, משום דכתיב לא יקח ולא יחלל, ובעכו"ם לא קרינן בה לא יקח דלא תפסי בה קידושין, ולא שייך בה נמי חילול זרע, שאין הזרע מתיחס אחריו. עכ"ל. הרי שמפורש הדבר בהדיא דלא שייך דין חללות אצל העכו"ם, ומכיון שבין הנכרית כמותה ואין לו שום יחס עם אביו, דרחמנא אפקריה לזרעיה, והוא גוי גמור לכ"ד א"כ מהיכא תיתי שיהיה לו דין חלל אחר שנתגייר. ואף לרבא דפליג עליה דאביי, מודה בזה, וכאשר עיני המעיין תחזינה מישרים.

(ה) אולם נראה שהדברים מגיעים למ"ש בש"ע/אבן העזר/ (סי' טו ס"י) שאחותו מאביו מן השפחה ומן הנכרית (שנתגיירה) מותרת לו. וכ' הרמ"א בהגה, שנ"ל דלכתחלה אסור לבא עליה, שיש מסתפקים לומר דדוקא מדאורייתא הולד הולך אחר השפחה והעכו"ם אבל מדרבנן הוי זרעו, לכן יש להחמיר לכתחלה. ע"ש. ולפ"ז יש מקום ג"כ לומר שכהן הבא על השפחה והעכו"ם, הולד חלל, לאחר שיתגייר, דלחומרא הוי זרעו. ויש לחלק. ועכ"פ דברי ה' אבני האפוד עדיין תמוהים במ"ש שהם ודאי חללים. ואילו הרמ"א לא קאמר אלא לחומרא בעלמא מדרבנן. וע' בישועות יעקב (שם סק"ח) שכ' ע"ד הרמ"א, שהדבר תמוה מאד, דבקידושין (סט) אר"ט יכולין ממזרים להטהר, מבואר דלא חשיב זרעו אף מדרבנן, דאל"כ הוי ממזר מדרבנן. ודעה זו לא נודע מקומה איה. ע"כ. והנה מצאתי מקור ד' הגה זו באור זרוע הגדול ח"א (סי' תקצה). ע"ש. וע"ע בדרכי משה (ר"ס קנו) לגבי יבום. ע"ש. ולעיקר קו' הישועות יעקב נלפע"ד לתרץ, שהואיל ובלא"ה שפחה אסורה לישראל, ועכ"ז התירוה לממזר בכדי שיטהר את זרעו, כן גם לענין זה לא רצו לעשותו ממזר מדרבנן הואיל ואין לו תקנה. משא"כ לגבי אחותו החמירו בזה מדרבנן. אולם ק' ע"ד הרמ"א ממתני' דיבמות (כב) מי שיש לו אח מ"מ זוקק את אשת אחיו ליבום וכו', חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העכו"ם. אלמא דאף לקולא אינו זוקק לחליצה. ואין לומר דשאני התם שאם אתה אומר חולצת מתיבמת, דנימא תתייבם ואין בכך כלום, (וכמ"ש ביבמות לא). שו"ר שעמד בזה בביאורי הגר"א. וע"ש. וע' בלבוש שהק' על הרמ"א, שאם היא אחותו מעכו"ם שלא נתגיירה פשיטא דאסורה דהא מדאורייתא היא שפחה או עכו"ם, ואם לאחר שנתגיירה הא כקטן שנוולד דמי. וצ"ע. ע"כ. וע"ע בבית שמואל ובס' ערוך השלחן. ע"ש. נמצא שהאחרונים מפקפקים בזה ע"ד הרמ"א. וק"ו לדידן דאזלינן בתר פסקי מרן ז"ל שקבלנו הוראותיו אשר יאמר כי הוא זה, ואיהו ס"ל כמשמעות דברי כל הפוסקים המפורסמים שהולד כעכו"ם לכ"ד וכשנתגייר כקטן שנוולד דמי. וה"נ לנ"ד דלא שייך בזה דין חללות כלל. וכן מצאתי בס' ערוך לנר (יבמות מד) בתד"ה הכל מודים, שכ"כ בפשיטות. ע"ש.

(ו) איברא דחזי הוית להט"ז (סי' ד סק"א), במ"ש הרמ"א שם, גר מצרי שנשא נכרית עמונית, הבן הוא עמוני, והבת היא מותרת. וכ' הט"ז, שהוא ט"ס, וצ"ל דהבת היא מצרית. וה"ט דהרמ"א דמספקא ליה בתר מי אזלינן, כיון שאחד מהם גוי ואחד מהם גר, ומש"ה לגבי בת אזלינן בתריה לחומרא. ע"ש. וכ"כ הב"ח הובא בחלקת מחוקק (שם סק"ד). וכ' עליו שדבריו תמוהים, והסכים לגירסא דידן שהבת מותרת. ע"ש. וכן הסכים הגר"א שם. וע"ע בדרישה וב"ש. ולכאורה יש לתלות דבר זה בד' הרמ"א הנ"ל, דולדה כמותה אינו אלא מה"ת, אבל מדרבנן אזלינן בתר דידיה להחמיר מיהא. וע' בשו"ת ברית אברהם (חאה"ע סימן ו אות י) שכתב, דאף להב"ח והט"ז שאני התם דכתיב להם הלך אחר פיסולן, ובנכרית לא עדיפא מאילו היתה גיורת. ע"ש. ולפ"ז בנ"ד אף הם יודו דהולד אינו חלל. וע' היטב בט"ז (סי' ד ס"ק ג). ע"ש. שו"ר בשו"ת בית יעקב (סימן צז) שדן במיוחד בכהן הבא על הנכרית אם הבן חלל, והוכיח מהתוס' (ע"ז לו:) דהולד כשר. והעיר ממ"ש הרמ"א (סי' טו ס"י)

הנ"ל, ושוב כ' דהתוס' פליגי ע"ד הרמ"א בזה. ע"ש. גם הלום ראיתי בשו"ת קרית חנה דוד ח"ב (חיו"ד סי' יט), שאחר שהאריך גם הוא לדחות ג' ה' אבני האפוד הנ"ל, שוב כ' ליישב דבריו ע"פ מ"ש (קידושין עח) כהן הבא על אחותו זונה משוי לה חללה לא משוי לה, חזר ובא עליה עשאה חללה. וה"ה בדין נכרית שהיא אסורה מדין זונה, כשבא עליה נעשית חללה. וא"כ יש בה תרתי זונה וחללה, ולכן הולד חלל. וד' ה' נושא האפוד חיים וקיימים. ע"כ. והנה דוד מכרכר בכל עוז לקיים דברי ה' אבני האפוד, ובמחכ"ת אשתבוש כהני, דבשלמא אחותו שהיא מותרת לכל העולם, כהנים וישראלים כאחד, אמטו להכי שייך בה דין חללות, אבל גויה האסורה לכל, ומלבד איסור זונה יש איסור לאו דכתיב לאו תתחתן במ. וכמו שפסקו הרמב"ם והש"ע. מה ענין חללות כאן, הרי אין חלל אלא מאיסורי כהונה הא לישראל שרו, משא"כ בכהן הבא על הנכרית שאין הולד מתיחס אחריו כלל. וכאמור. וע' בתוס' יבמות (טו:) ד"ה מה. ודו"ק.

(ז) הן אמת דביבמות (מד:) אמרינן שגוי הבא על בת ישראל הולד פגום לכהונה, וכ"פ באה"ע (סי' ד ס"ט). אלמא דלא אמרינן ולדה כמותה לגמרי. ומשום לתא דידיה אמרינן דהולד פגום לכהונה. מ"מ יש לחלק שהואיל ובבת ישראל שייך דין חללות, והיא עצמה נפסלה לכהונה ע"י ביאת הגוי, מש"ה אף הולד חלל. משא"כ גבי נכרית. ובבת ישראל נמי אינה אלא מדרבנן, וכמ"ש בתשו' רעק"א (סי' צא). ע"ש. גם ד' מהרש"ל ביש"ש (שם), לחלק בין הולד נקבה דאז פסולה לכהונה, ובין הולד זכר שבתו כשרה לכהונה. ע"ש. וכן מבואר בירושלמי (פ"ד דיבמות הט"ו), אע"ג דרב אמר גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר, מודה שאם היתה נקבה פסולה מן הכהונה ע"ש. אלמא דבן זכר אינו חלל. ובהכי ניחא הא דאמר' ביבמות (מה) זיל איטמר וכו', זיל גלי וכו'. והא נפיק מיניה חורבא כשישיא בתו לכהונה. א"ו דבזכר לא הוי שום פיסול לכהונה. שו"ר בחי' הרמב"ן (שם) שהוא סובר שגם הבן חלל ובתו פסולה לכהונה. וההיא דאמר' זיל איטמר וכו' לית להו פגם לכהונה כלל. וכו'. ע"ש. אולם המאירי (שם) כ' ע"ד הרמב"ן, שאין הדברים כלום אלא דוקא נקבה. ע"כ. ולפ"ז מה שהביא ראיה המאירי שם, שהולד פגום לכהונה, מההוא דקרו ליה בר ארמאה, שבדודאי לענין לפסלו מן הכהונה קאמר, אע"ג דהתם בן הוה, צ"ל דלאו דוקא לפסלו קאמר אלא שהיה פגום ומיוחסי כהונה בדלין הימנו, משום דאילו בת הוה היתה פסולה לכהונה. ולעולם דזרעו כשר לכהונה. וכיו"ב מצאתי להט"ז יו"ד (סי' רסח סק"י) שכ', שהמיוחסים שבישראל לא יתחתנו בו אע"פ שהוא כשר. וכמ"ש ביבמות (מה) יהיב ביה רב עיניה ושכיב, שענשו על שרצה את בתו. ע"ש. וע' במהרש"א (שם מה:): בההיא דקר"ל בר ארמאה, שכ' ליישב דהיינו לענין דהולד פגום. וכל עליו בקרני ראם שאין דבריו מובנים, דז"א אלא בבת ולא בבן. וכן פרש"י. ע"ש. ול"י במה כחו גדול לומר כן, שהרי באמת הרמב"ן ס"ל הכי גם בבן. וכל דמ"ש רש"י בנקבה לאו דוקא נקט לה. ע"ש. וע"ע בחי' הרשב"א והריטב"א שם. וגם לד' המאירי ורש"ל י"ל דהיינו לענין מיוחסי כהונה. וע' בקרבן נתנאל שכ' דההוא דהו קר"ל בר ארמאה, היינו לענין שבא על בת ישראל שפסלה. וניחא אף לפרש"י דס"ל דדוקא הנקבה פסולה לכהונה. ע"ש. ואכתי לא איפרק מחולשא שאם מחלל אותה בביאתו, בתו ג"כ תהיה חללה. ומאי שנא זמ"ז. וע' בשו"ת ברית אברהם (סי' ו - ז). ע"ש"ב. והנה מבואר בחי' הרמב"ן שאם נישאת לכהן אף דהולד ספק חלל, אין מוציאין מידו. וכן פסק בבית שמואל (סי' ד סק"ב) שאין מוציאין מידו. [ורש"ל ביש"ש שם השיג ע"ד רמב"ן שאם אין מוציאין כ"ש דהולד כשר. ע"ש. וכן מבואר בה"ה (פי"ט מהא"ב ה"ד). ע"ש]. וכן הסכים ה' קרבן נתנאל שם. וכן דעת הרבה ראשונים, הרשב"א, והריטב"א, והמאירי. ע"ש. וע' בברכי יוסף (סי' ד ס"ק יט). ובשו"ת יוסף אומץ (סי' צד אות ד). ומ"ש שם שכן דעת הרמ"ע, נראה דהרמ"ע לשיטתיה שכ' שהק"ו מאלמנה הוי ק"ו פריכא, ואינו אלא אסמכתא בעלמא. וכמ"ש בשמו בשו"ת ברית אברהם (סי' ג אות ד), וע' במראה הפנים (ספ"ד דיבמות). וע' בשו"ת רעק"א (סי' צא וס"ס קכח). ע"ש. ואכמ"ל. והנה יש להעיר עוד לנ"ד דלכאו' באנו למחלוקת האחרונים, בעכו"ם הבא על בת ישראל שהולד כשר, אם צריך גירות או לאו, וכיפי תלו לה בד' התוס' קידושין (עה:). וע' במהרש"א שם. וע' בקרני ראם (יבמות מה:). ובמה שהאריך בזה בפתחי תשובה (ר"ס ד). ולכאורה הא נמי תליא בד' הרמ"א (סי' טו ס"י) הנ"ל, אם יש להחמיר מדרבנן משום לתא דידיה. ועכ"פ רובא דרבנן בתראי הסכימו שא"צ גרות אלמא דולדה כמותה לגמרי. ומינה לנ"ד שאין הולד חלל. וע' שו"ת ישכיל עבדי ח"ד (חיו"ד סי' יט) ושו"ת שארית יהודה (חיו"ד סי' ט) בדין קורבא לגירות בת ישראל הבא על הנכרית. ודו"ק.

(ח) וראיתי להרב קרית חנה דוד ח"ב (חיו"ד סי' יט) הנ"ל, שכ' לפרש באופן אחר דברי ה' אבני האפוד, שכוונתו היא על הבן הבא מהנכרית אחר שנתגיירה וישב עמה. ע"ש. ולשווא צרף צורף, שהרי אחר שהביא (באבני האפוד) מחלוקת הרמב"ם והרא"ש, אי אמרינן כשם שזינתה עם זה כך זינתה עם איש אחר, שוב דחה די"ל דבעכו"ם שסתמן זונות כ"ע מודו דאמרינן שזינתה עם אחר וא"כ אין הולד חלל. ושוב כ' דמיוחדת לו שאני. ע"ש. ומבואר להדיא דבעכו"ם קא מיירי. והאמת אגיד כי עמל הוא בעיני לדחוק כ"כ בכוננת אחרוני זמנינו. ושגיאות מי יבין. וא"א לומר ונקה כי מצודת הטעות פרושה על כל החיים. ואיך שיהיה העיקר לדינא שאין הולד חלל, אלא הוא גר גמור לכל דבר, משום דולדה כמותה ואין לו שום יחס עם אביו. ומה"ט נראה שאין לאב לברך שהחינו בעת המילה כיון שאין לו שום קורבה ושייכות אל הולד. והוי כמו שאין שם אב. ואעיקרא ברכה זו שנויה במחלוקת, וכמ"ש מרן (בסי' רסה ס"ז) שאם אין אבי הבן מל בעצמו אלא ע"י אחר, י"א שאין מברכין בר' שהחינו. ונהגו בכל מלכות א"י וסוריא ומצרים שאבי הבן מברך שהחינו כד' הרמב"ם ע"כ. וע' בהרמ"א שם שאין מנהגם כן. ע"ש. ובכה"ג שאינו נקרא בנו בודאי שאין לברך בר' שהחינו. (ואין זה מברך אלא מנאץ.) ואף המוהל או הב"ד אינם מברכים בר' שהחינו. וכ"כ בס' אות שלום (עמוד שנד), שכל שאין אבי הבן שם, אין למוהל או לסנדק ושאר בנ"א הנמצאים שם לברך בר' שהחינו, אף למנהג א"י. ע"ש. וכ"פ בס' אבני האפוד, ובס' קרית ח"ד שם.

(ט) והנה לענין ברכת להכניסו בבריתו של א"א, כ' הרמב"ם (רפ"ג מה' מילה), שאם אין שם אבי הבן אין מברכין בר' להכניסו כו', ויש מי שהורה שיברכו אותה הב"ד או א' מן העם, ואין ראוי לעשות כן. ע"כ. והראב"ד כ' דמסתברא שמבר' הב"ד או מיוחד שבעם. ונהגו שהסנדק מברך. ע"כ. והרמ"א (בר"ס רסה) כ' כהראב"ד. וע' בס' שם חדש ח"א (די"ח רע"ב), שכ' שמנהג עה"ק ירושת"ו שהסנדק מברך כד' הראב"ד, וכן עשה מעשה. ע"ש. וכן עשה הרה"ג בעל שמח נפש (ד"ח ע"ב). ע"ש. וע"ע בס' נוה שלום (ה' מילה אות יג). ונהר מצרים (ה' מילה אות טו). ע"ש. ולפ"ז היה מקום לומר שאף כאן יברכו הב"ד או הסנדק בר' להכניסו וכו'. וכן פסקו באמת בס' אבני האפוד ובס' קרית ח"ד שם. אולם לפע"ד עדיין יש לפקפק בזה, שכיון שעדיין הוא כגוי כל עוד שלא טבל, א"א לומר להכניסו בבריתו של א"א. כיון שמחוסר טבילה. וע' תוס' ע"ז (ס"ד:). ושו"ת רדב"ז ח"ג (סי' תעט). והנה לא תקנו חז"ל ברכה זו על הגרים, כמבואר בשבת (קלז:). וביו"ד (סי' רסח ס"ה). וע' בשו"ת רעק"א (סי' מב). וה"נ דין מילה זו כמילת גרים ממש. וכן הברכה היא אקב"ו למול את הגרים, כיון שנולד מן הנכרית, וולדה כמותה. וכ"כ בס' נהר מצרים (ה' מילה אות מא). וע' בשו"ת חתם סופר (חיו"ד סי' רנג) בטעמא דלא חיישינן בגר קטן שמתגייר על דעת ב"ד, שמא ימחה לכשיגדיל, והו"ל ברכה לבטלה למפרע, משום דרובא דרובא וחזקה אינם מוחים וכו'. ע"ש. וע"ע בשו"ת מהר"ם שיק (חיו"ד סי' רמח) ובשו"ת שאול שאל (סי' קעד). ע"ש. וה"נ י"ל שאף שלד' הר"ן (כתובות יא) קטנים שנתגיירו עם אביהם יכולים למחות כשיגדילו. ושכ"כ הרמב"ן אליבא דהרי"ף. ע"ש. ולפ"ז אף אלו יכולים למחות, מ"מ סמכינן אחזקה ורובא דרובא שלא ימחו, ומברכים על המילה. וכ"ש לפמ"ש החת"ס (שם) בזה"ל, גם הלום ראיתי בשיטה מקובצת, שהביא חבל נביאים ראשונים דס"ל דהש"ס מיירי שאין אבותיו מתגיירים עמו, אבל אם מתגיירים עמו בוודאי אינו יכול למחות, וכו', ואין ספק דהכי הלכתא. ע"כ. ולכאורה ה"נ שאמו מביאתו להתגייר שפיר דמי. וי"ל. וע' בשו"ת אחיעזר ח"ג (סי' כח) שהביא דברי החת"ס להלכה. ע"ש. אולם עיינתי בשטה מקובצת שם ולא מצאתי שמץ מנהו, ואדרבה הביא פירש"י והרשב"א והריטב"א דהיינו אפילו בגר שנתגיירו בניו עמו. ומצאתי שכן העיר ידידי הרה"ג מהר"א סופר נ"י, בהערה להמאירי כתובות (סוף עמוד נב). ע"ש. וכבר הזכרתי שכ"ה ג"כ ד' הרי"ף והרמב"ן והר"ן. נמצא שחבל נביאים ראשונים דס"ל בכלהו שאם הגדילו יכולים למחות. וכ"פ הטוש"ע (סי' רסח ס"ז). (ובפתחי תשו' הביא דברי החת"ס לדינא. ולא עיין בשטמ"ק.) ובודאי דהכי נקטינן. וע' בשו"ת תעלומות לב ח"ג (דמ"ז ע"ב) שכ', שאפילו האם מסכמת אין לברך בשם ומלכות, כיון דברכות אין מעכבות, ובכדי שלא לבייש את האיש שמייחסו לבנו יברכו בלא שו"מ =שם ומלכות= בין המל ובין המברך על הכוס. ע"ש. ולפע"ד אין דבריו מוכרחים שאין נכון להפסיד הברכה על המצוה בלא טעם נכון, אף שאין ברכות מעכבות. וכן מצאתי בשו"ת ומצור דבש (סי' טו) שדחה דברי

התע"ל בזה. ע"ש. וע' תבואות שור (סימן יט ס"ק יז וכז), שנכון להכניס עצמו בספק ברכה שא"צ מלהכניס עצמו בספק שלא יברך על המצוה. ע"ש. וע"ע בשו"ת רב פעלים ח"ד (חיו"ד סי' לו). ולכן יש לברך על מילה והכוס בשם ומלכות, אך ברכת להכניסו ובר' שהחיינו אין לברך, דספק ברכות להקל.

(*) זאת תורת העולה שמעיקר ההלכה אפשר לקבל את הבנים ולגירן, בתנאי שהאם מסכימה על זה מרצונה הטוב, והיא עצמה מביאתן לגירות, ועל צד היותר טוב נכון להחתימה בכתב ידה שהיא מסכימה ע"ז בלא שום אונס כלל. וכשמלין אותם מברכים על המילה בר' למול את הגרים בשם ומלכות. וכן יש לברך על הכוס בשו"מ. אבל אין לאבי הבן (כלומר בעלה של הנכרית), ולא לאחד מן העומדים שם, לברך ברכת להכניסו בבריתו של א"א. וכ"ש שאין לברך ברכת שהחיינו. וכ"ז מן הדין, אבל כשרואים הב"ד שיש חשש שהבנים הללו יחללו שבתות וי"ט בגדלם, נכון שלא לגירם. ואם עברו וקבלום מה שעשו עשוי. ואיך שיהיה אין לבנים אלו שום דין חללות כלל, ובנותיהם מישראלית כשרות לכהונה בלי פקפוק. והנלע"ד כתבתי.